

Projectverslag

Mbo-Hbo doorstroming

Fase 1 t/m 3

Groene Kennis
Coöperatie

Hogeschool Van Hall Larenstein
Kigo: Landschapsbeheerder van de toekomst

Larissa Appel
December 2012

Hogeschool

**VAN HALL
LARENSTEIN**

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave

1. Inleiding	
1.1 Situatieschets	4
1.2 Doelstelling	4
1.3 Randvoorwaarden	4
1.4 Projectfasering	4
2. Onderzoek	
2.1 Hoofdvragen	6
2.2 Methode	6
2.2.1 Methode onderzoeksfase	6
2.3 Resultaten	7
2.3.1 Percentages & aantallen	7
2.3.2 Ervaringen studenten en docenten	10
2.3.2.1 Resultaten studenten enquêtes	10
2.3.2.2 Schakelklas informatie en interview coördinator	14
2.3.2.3 Resultaten docenten Hbo	17
2.3.2.4 Resultaten docenten Mbo	19
2.3.3 Middelen andere opleidingen	22
2.3.4 Curricula vergelijking	24
2.4 Conclusies	25
3. Inrichting doorstroming	27
3.1 Inrichtingsvoorstellen	27
3.2 Keuze inrichting doorstroming	32

4. Discussie

4.1 Methode

4.2 Resultaten

Literatuur

Bijlages

- 1: Overzicht kennis & vaardigheden BNB Van Hall Larenstein
- 2: Overzicht competenties BNB Van Hall Larenstein.
- 3: Opleidingsplan BNB Helicon
- 4: Enquête studenten

1. Inleiding

1.1 Situatieschets

In het KIGO-project (Kennisverspreiding en Innovatie Groen Onderwijs) de landschapsbeheerder van de toekomst zijn een aantal doelen omschreven, één daarvan is om de doorstroming van studenten natuurbeheer van Mbo naar Hbo te vergemakkelijken door de curricula op elkaar aan te laten sluiten. Vanuit dit KIGO doel is het project ontstaan om de doorstroming van het Mbo naar het Hbo in kaart te brengen en te verbeteren. Tevens werken de Mbo Raad en Hbo Raad aan een voorstel met een toegangsrecht aldus de Rijksoverheid. Met dat toegangsrecht wordt het alleen mogelijk om een Hbo-opleiding te kiezen die aansluit op de mbo-opleiding. Hierdoor neemt de kans op een succesvolle doorstroom van het Mbo naar het Hbo aanzienlijk toe. Studenten met een Mbo-diploma niveau 4 kunnen nu nog doorstromen naar alle Hbo-opleidingen. De kans is groot dat dit in de toekomst aan banden wordt gelegd. Om deze ontwikkeling voor te blijven zou de opleiding Bos en natuurbeheer een voorbereidende cursus kunnen aanbieden voor alle niet reguliere Havo instroom, zodat de doorstroom soepeler kan worden. Daarnaast zou het KIGO doel, curricula aan laten sluiten, nog een middel zijn om de doorstroming te vergemakkelijken.

1.2 Doelstelling

Een verbeterde overgang van de Mbo's Helicon en AOC oost naar hogeschool Van Hall Larenstein voor de opleiding Bos en natuurbeheer, waarbij gekeken wordt naar het mogelijk aanpassen van de verschillende curricula en het mogelijk aanbieden van een voorbereidende cursus.

1.4 Projectfasering

In dit verslag komen alleen fase 1 tot en met 3 aan bod. Fase 4 en 5 zullen in 2013 en 2014 uitgevoerd gaan worden. Hier wordt een apart verslag van geschreven.

	Activiteit:	Uitgevoerd door:	Van	Tot	Verantw.
Fase 1: Vorbereidingsfase	Opstellen projectplan Deelname scholen	Larissa	13-03-2012	27-03-2012	Larissa
Fase 2: Onderzoeksfase	Ontwikkelen onderzoek en onderzoek afnemen Overleg coördinatoren schakelklas Overleg directeur hbo-mbo Overleg kenniskring extern Kigo	Larissa	27-03-12	01-10-12	Larissa
Fase 3: Inrichtingsfase	Kiezen doorstromingsvoorstel Ontwikkelen gekozen voorstel	Docenten Hbo Larissa Opleidingsdirecteur BNB	01-10-2012	31-12-2012	Larissa
Fase 4: Implementatiefase	Implementeren middelen ter bevordering doorstroming	Docenten mbo en hbo Opleidingsdirecteur BNB	01-01-13	01-07-13	Opleidingsdir.
Fase 5: Evaluatiefase	Evaluatie en verslaglegging van het project	Alle betrokkenen, Larissa	01-01-2014	20-07-2014	Larissa

2. Onderzoek

2.1 Hoofdvragen

Om tot een goede oplossing te komen om de doelstelling te behalen, een verbeterde overgang van de Mbo's Helicon en AOC oost naar hogeschool Van Hall Larenstein (VHL) voor de opleiding Bos en natuurbeheer (BNB), zijn er 4 hoofdvragen opgesteld. Naar aanleiding van de verschillende resultaten en conclusies van deze vragen zal er een inrichtingsplan worden gemaakt om de overgang van het Mbo naar het Hbo voor de opleiding Bos en natuurbeheer te verbeteren.

1. Wat is de huidige situatie qua percentages instroom & uitstroom vanaf 2001 op VHL voor de opleiding BNB?
2. Wat zijn de ervaringen van studenten en docenten met de Mbo – Hbo overstap voor de opleiding BNB?
3. Welke middelen zetten de andere opleidingen van VHL locatie Velp in en werkt dit?
4. Hoe zien de verschillende curricula van Helicon, Aoc-oost en Larenstein eruit. Waar zijn overeenkomsten, verschillen en hiaten?

2.2 Methode

Voor dit gehele project is gekozen voor een 5-tal fases waarin voorbereiding, onderzoek, inrichting en implementatie en evaluatie centraal staan. In de voorbereidingsfase worden de aanleidingen van de KIGO en hieruit voortvloeiende doelen helder door middel van bestudering van de KIGO doelen en een gesprek met de opleidingsdirecteur van Bos en natuurbeheer. Hierna is er een onderzoeksfase gestart waarin bovenstaande vier hoofdvragen beantwoord worden. Om dit te realiseren is een methode gehanteerd die in paragraaf 2.2.1 omschreven wordt waarbij ook vermeld is waarom deze methode is gebruikt.

Vanuit de resultaten van deze onderzoeksfase wordt de inrichtingsfase gestart. In deze fase staat de keuze voor doorstroming centraal. Aan de hand van de verschillende ideeën, tips en oplossingen die aangedragen zijn door bevroegde studenten en docenten worden inrichtingsvoorstellen gemaakt, waarbij bij ieder voorstel weergegeven wordt wat het inhoudt, waarom je hiervoor zou kunnen kiezen, uit welke onderzoeksresultaten bleek dat dit nodig is, wat discussiepunten zijn van dit voorstel, en wie er actie moet ondernemen om dit voorstel te laten slagen. Tijdens de onderwijsontwikkeling op 10 december 2012 van de opleiding Bos en natuurbeheer is door het gehele team gekozen voor 1 of meerdere voorstellen die daadwerkelijk geïmplementeerd gaan worden. Vanaf 2013 zal gestart gaan worden met het implementeren van de gekozen voorstellen, deze zullen in 2014 geëvalueerd worden.

2.2.1 Methode onderzoeksfase

Hoofdvraag 1: Wat is de huidige situatie qua percentages instroom & uitstroom vanaf 2001 tot en met heden op VHL voor de opleiding BNB?

Om goed in beeld te kunnen krijgen hoe de Mbo studenten het "doen" op de opleiding zijn er aantallen opgevraagd bij het Onderwijsbureau van Van Hall Larenstein. Er zijn een 9-tal deelvragen opgesteld om een goed beeld te kunnen vormen van de huidige situatie.

1. Hoeveel studenten starten er in jaar 1 vanuit het Mbo?
2. Hoeveel Mbo studenten starten er in jaar 1 via de schakelklas?
3. Hoeveel studenten starten er in jaar 2 vanuit het Mbo?
4. Hoeveel Mbo studenten starten er in jaar 2 via de schakelklas?
5. Hoeveel procent van de Mbo studenten heeft binnen 3 jaar zijn/haar diploma?
6. Hoeveel procent van de Mbo studenten heeft binnen 4 jaar zijn/haar diploma?
7. Hoeveel procent van de Mbo studenten heeft binnen 5 jaar zijn/haar diploma?

8. Hoeveel procent van de Havo scholieren heeft binnen 4 en 5 jaar zijn/haar diploma?

9. Wat is het gemiddelde percentage uitval van de gemiddelde hogeschool en komt dit overeen met hogeschool Van Hall Larenstein voor de opleiding BNB?

Hoofdvraag 2: Wat zijn de ervaringen van studenten en docenten met de Mbo – Hbo overstap voor de opleiding BNB? Middels een open vragen enquête wordt aan de huidige studenten gevraagd wat zij van de overstap vonden. Deze enquête is als bijlage bijgevoegd. Er zijn in totaal 14 studenten die gereageerd hebben, verdeeld over de 4 verschillende jaarlagen van de opleiding. Er zijn in totaal 9 docenten die gereageerd hebben, waarvan er 6 op het Hbo lesgeven en 3 op het Mbo. Daarnaast is er met de coördinator van de huidige schakelklas een open gesprek gevoerd waar een samenvatting van geschreven is en ook zijn de aantallen van de schakelklas, de huidige opzet en de assessmentregeling meegenomen als resultaat. Middels deze methode wil ik ervaringen van studenten en docenten op een kwalitatieve manier beschrijven en hier conclusies uit trekken voor bijvoorbeeld de inrichting van een eventuele voorbereidende cursus.

Hoofdvraag 3: Welke middelen zetten de andere opleidingen van VHL locatie Velp in en werkt dit?

Door middel van open interviews met de uitvoerders van doorstroming bij Tuin en landschapsinrichting (Freddy van Dijken) en Land en Watermanagement (Bertus Welzen) wil ik inzichtelijk krijgen wat de gebruikte middelen zijn en wat de ervaringen hiermee zijn. Ook deze resultaten en conclusies worden meegenomen naar de inrichtingsfase.

Hoofdvraag 4: Hoe zien de verschillende curricula van Helicon, Aoc-oost en Larenstein eruit. Waar zijn overeenkomsten, verschillen en hiaten?

Door de 3 verschillende curricula op papier te vergelijken kan je inzichten verkrijgen in de overeenkomsten en verschillen van de curricula. Mochten hier hiaten en kansen in naar voren komen kunnen deze meegenomen worden in de inrichtingsfase.

2.3 Resultaten

2.3.1 Percentages & aantallen

1. + 2. Aantal jaar 1 instroom vanuit Mbo + via schakelklas

2001: 4

2002: 5

2003: 14

2004: 10

2005: 13

2006: 21, + 3 na schakelklas

2007: 24, + 5 na schakelklas

2008: 17

2009: 21, + 1 na schakelklas

2010: 23, + 4 na schakelklas

2011: 17, + 5 na schakelklas

3. + 4. Aantal jaar 2 instroom + via schakelklas instroom vanuit Mbo

2001: 30

2002: 24

2003: 14

2004: 24

2005: 19

2006: 8, + 10 na schakelklas

2007: 3, + 5 na schakelklas

2008: 19

2009: 3, + 5 na schakelklas

2010: 2, + 8 na schakelklas

2011: 0, + 4 na schakelklas

Aantal Mbo'ers totale instroom:

2001: 34, 2002: 29, 2003: 28, 2004: 34, 2005: 32, 2006: 42, 2007: 37, 2008: 36, 2009: 30, 2010: 37, 2011: 26

5. Percentage in 3 jaar diploma, Mbo als vooropleiding

2001: 66.67%
2002: 58,33%
2003: 71,43%
2004: 54,12%
2005: 47,37%
2006: 33.33%
2007: 100%
2008: 47,37%
2009: n.b.
2010: n.b.
2011: n.b.

6. Percentage binnen 4 jaar diploma, Mbo als vooropleiding (incl 3 jaar)

2001: 76.47%
2002: 65.52%
2003: 67.86%
2004: 61.76%
2005: 50%
2006: 45.24%
2007: 45.95%
2008: n.b.
2009: n.b.
2010: n.b.
2011: n.b.

7. Percentage binnen 5 jaar diploma, Mbo als vooropleiding (incl 3 & 4 jr)

2001: 85.29%
2002: 68,97%
2003: 71.43%
2004: 67.65%
2005: 62.5%
2006: 57.14%
2007: 54.05%
2008: n.b.
2009: n.b.
2010: n.b.
2011: n.b.

8. Percentages Havo scholieren

4 jaar (incl 3)

2001: 31.91%
2002: 32.69%
2003: 25.93%
2004: 20.63%
2005: 15.52%
2006: 25.37%
2007: 19.35%
2008: n.b.
2009: n.b.
2010: n.b.
2011: n.b.

5 jaar (incl 3 en 4 jaar)

2001: 44.68%
2002: 48.08%
2003: 37.04%
2004: 39.68%
2005: 48.28%
2006: 38.81%
2007: 22.58%
2008: n.b.
2009: n.b.
2010: n.b.
2011: n.b.

Uit deze percentages blijkt dat het percentage wat zijn diploma binnen 4 of 5 jaar behaald hoger is onder Mbo studenteninstroom dan onder Havo studenten instroom.

9. Wat is het gemiddelde percentage uitval van de gemiddelde hogeschool en komt dit overeen met hogeschool Van Hall Larenstein voor de opleiding BNB?

Uit de factsheet Feiten en Cijfers, afgestudeerden en uitvallers in het hoger beroepsonderwijs van de HBO raad uit 2009 blijkt dat in het Hoger Agrarisch Onderwijs 65,7% na 5 jaar zijn/haar diploma behaald heeft. 72,7% heeft na 8 jaar zijn/haar diploma behaald. Deze cijfers zijn ongeacht de vooropleiding. Als de percentages uit paragraaf 2.3.1 van de vooropleidingen Mbo en Havo bij elkaar opgeteld worden, komen er aanzienlijk lagere percentages uit. In 2007 zijn Mbo en Havo bij elkaar goed voor 34,3%, in 2008 voor 45,9% en in 2009 voor 53,3%. In diezelfde factsheet staat dat Van Hall Larenstein een rendement heeft van 61,9% binnen vijf jaar. Ook hier kom ik niet aan bij de hierboven genoemde gegevens van de opleiding Bos en natuurbeheer. Als kanttekening moet wel gezegd worden dat er naast instroom vanuit het Mbo en

Havo, ook instroom is van VWO'ers en Hbo'ers, zoals te zien in onderstaande tabel. Deze doelgroepen zijn in dit onderzoek niet meegenomen, maar vanwege het hogere niveau van deze studenten zou je kunnen verwachten dat zij het totale rendement wat opschroeven.

BNB vt

Cohort	2005		2006		2007		2008		2009		2010		2011	
Instroom	113		117		118		128		109		146		111	
MBO	31	27%	42	36%	35	30%	27	21%	30	28%	33	23%	24	22%
HAVO	59	52%	65	56%	64	54%	72	56%	65	60%	83	57%	69	62%
VWO	13	12%	6	5%	10	8%	11	9%	10	9%	12	8%	13	12%
Buitenland	2	2%	1	1%	5	4%	13	10%	2	2%	9	6%	2	2%
Overig	8	7%	3	3%	4	3%	5	4%	2	2%	9	6%	3	3%

Tabel: Totale instroom vanaf 2005 per opleidingsniveau

Tussenconclusie

Er starten nog maar weinig studenten in jaar 2 vergeleken met 10 jaar geleden, van 30 studenten in 2001 naar 4 studenten in 2011. Het aantal Mbo'ers dat instroomt in de opleiding is in het laatste jaar het laagst tot nu toe, maar wijkt niet heel sterk af ten opzichte van eerdere jaren. Wel zijn de mbo'ers goed voor 22-36% van de totale instroom in de opleiding.

In 2006 is de schakelcursus van start gegaan, vanaf dat jaar zijn er cijfers beschikbaar hoeveel studenten er in jaar 1 of 2 instroomden na het volgen van de schakelcursus. Helaas zijn er nog geen cijfers beschikbaar over het rendement van deze studenten, omdat zij veelal nog studeren.

Binnen 5 jaar heeft het grootste gedeelte van de Mbo studenten zijn/haar diploma. De Mbo studenten behalen hun diploma sneller dan de Havisten. Het grootste gedeelte van de Havisten heeft zijn/haar diploma nog niet na 5 jaar studeren. Het rendement van de Havisten ligt erg laag, onder de 50% na vijf jaar. Zeker als je dit vergelijkt met het gemiddelde cijfer van het Hoger Agrarisch Onderwijs wat op 65,7% staat. Wellicht is een mogelijke verklaring dat alle instroom naast Havisten en Mbo vooral hoger geschoold zijn (bijvoorbeeld VWO'ers, Hbo'ers) en het gemiddelde omhoog trekken.

2.3.2 Ervaringen studenten en docenten

2.3.2.1 Resultaten studenten enquêtes

Aan 51 studenten is er een enquête gestuurd over de Mbo-Hbo doorstroming. Er zijn in totaal 14 enquêtes ingevuld. Er zijn 6 algemene vragen gesteld en 7 vragen over doorstroming. De gegeven antwoorden zijn hieronder weergegeven met daarbij het aantal keer dat deze antwoorden gegeven zijn.

Algemeen

1. Hoe oud ben je?

20 jaar (2)

22 jaar (6)

23 jaar (3)

24 jaar (1)

27 jaar (2)

2. Man of vrouw?

Man (12)

Vrouw (2)

3. Welke studiejaar zit je?

1^e jaar (4)

2^e jaar (4)

3^e jaar (3)

4^e jaar/afgestudeerd (3)

4. Welke vooropleiding heb je gehad?

Mbo niveau 4 Bos en natuurbeheer (13)

Mbo niveau 4 Tuin, park en landschap (1)

5. Waar heb je deze vooropleiding gevolgd?

Helicon (12)

Citaverde Roermond (2)

6. Heb je de schakelcursus op Larenstein gevolgd?

Ja (12)

Nee (2)

Doorstroming

1. Wat is over het algemeen je bevinding over de overstap van het Mbo naar het Hbo?

Goed te doen/vlekkeloos/aanrader/positief/soepel (14)

Toelichtingen:

Hier en daar wat stroefheden(1)

Niveaoverschil is merkbaar, met name een hoger tempo (1)

Een uitbreiding van mbo kennis (1)

Zolang je gemotiveerd bent gaat het goed (2)

Betere samenwerking Mbo en Hbo – helderheid in niveau, lesstof, kennis (4)

Extra ondersteuning voor GIS/computerprogramma's (3)

Mbo'ers hoger/beter niveau van onderwijs bieden (2)

Extra lessen bieden op gebied van wiskunde, Scheikunde en Engels (1)

Extra ondersteuning voor rapporteren en bronvermelding (1)

5. Wat vond jij van de Schakelcursus, heb je daar zaken gemist, of was er veel herhaling? Wat vind je van de vrijdagopzet voor ½ jaar?

Herhaling (4)

Verduidelijking, waardevol, aanvulling (4)

Goede wiskunde en scheikunde lessen gemist (2)

Communicatie over toetsing duidelijker (1)

Toetsing was te makkelijk (1)

GIS lessen gemist (1)

Meer aandacht naar rapporteren (1)

Drukke combinatie (1)

Goed te combineren (1)

Zou langer mogen duren (1)

Zomer-schakelcursus is een succes omdat je heel intensief bezig bent met de stof, zonder onderbrekingen (1)

6. Als jij een middel zou mogen verzinnen om in te zetten om de doorstroom soepeler te maken, wat zou dit dan zijn en waarom?

Meer Hbo niveau vakken (doorstroomvakken) op het Mbo (3)

In een project en/of toets meedraaien op Hbo niveau (2)

Een communicatief vaardige goede wiskunde en scheikunde docent (1)

Betere voorlichting (1)

Hbo studenten die de schakelcursus hebben meegemaakt hun ervaringen laten delen met MBO studenten (1)

Meer structuur op het Mbo en betere organisatie (1)

Zomer-schakelcursus (1)

7. Heb je nog overige opmerkingen, zo ja, welke?

Ik vond het erg goed dat er tijdens de schakelcursus streng werd gekeken naar de behaalde cijfers (1)

Het is van belang om een bepaald niveau te hanteren voor de schakelcursus (1)

Tussenconclusie

Uit de 14 ingevulde enquêtes blijkt dat alle 14 studenten aangeven de overstap naar het Hbo als positief ervaren hebben, wel geven de meeste aan dat er verbeterpunten mogelijk zijn. Vooral scheikunde, wiskunde, Engels, rapporteren (Nederlands en bronvermelding), GIS en statistiek worden genoemd als struikelblokken. Daar zouden de meesten dan ook extra ondersteuning in willen krijgen. Naast extra ondersteuning zijn er ook een aantal studenten die aangeven dat een betere samenwerking tussen het Mbo en Hbo gewenst is, er moet inhoudelijke samenwerking en afstemming zijn over lesstof, niveau en kennis. Over de huidige schakelcursus zijn de meningen erg verdeeld, 4 studenten geven aan dat het voornamelijk herhaling was, terwijl er ook 4 studenten zijn die aangeven dat het juist verdieping gaf. Er is geen middel om de doorstroming soepeler te maken die veel aandacht krijgt, wel worden doorstroomvakken genoemd en meedraaien op het Hbo niveau. Het vaststellen van een niveau van toetsing tijdens de schakelcursus wordt als tip meegegeven.

2.3.2.2 Schakelklas informatie en interview coördinator

In deze paragraaf wordt de informatie omtrent de huidige schakelklas omschreven door de cursistaantallen te geven, de opbouw van de schakelklas en de assessmentregeling. Daarnaast is er een interview afgenomen met de coördinator van de schakelklas.

Schakelcursus aantallen

	2008-2009	2009-2010	2010-2011	2011-2012
BNB				
aantal cursisten	20	19	15	13
naar 1-BNB	7	5	8	4
naar 2-BNB	11	10	4	2
weg	2	4	3	7

Tabel: instroom en uitstroom schakelcursus vanaf 2008

Het vermoeden van de schakelcursuscoördinator is, dat de meeste afhakers het niveau te hoog vonden. De meesten gingen namelijk weg nadat de cijfers van de eerste toetsen bekend werden. Nader onderzoek is nodig om deze aanname te verifiëren.

Opbouw schakelklas

BNB				
		contacturen	toetsuren	Toetsen
Scheikunde/Wiskunde		2	2	reken/scheikunde-toets
Engels		10	2	assessment
Nederlands		2	2	spellingtoets
Statistiek/Spreadsh		10	2	computoets
GIS		10	2	computoets
Economie		4	2	schr. toets
	urentotaal:	50		
Hydrologie		4		
Landschap/Bodemkunde		14	2	computoets
	urentotaal:	20		
Beheerder				
Vegetatie		8	2	papier
Determineren		8	2	papier
Onderzoeker		10	2	papier
ABB		8	2	papier
Ecologie		8	2	papier
	urentotaal:	52		
	totaalsom	122		

In totaal zijn er 98 contacturen en 24 toetsuren voor de studenten die deze cursus volgen.

Assessmentreglement Schakelcursus

Er zijn 3 assessments voor BNB en 3 voor LWM:

Basisvakken (kennistoetsen Statistiek, Milieukunde, Engels en Wiskunde)

Landschap en Water (LWM) (kennistoetsen Landschap, GIS en Water;

Landschap en Onderzoek (BNB) (kennistoetsen Landschap en GIS; opdracht Onderzoek)

Beheerder (BNB) (kennistoetsen ABB, Ecologie en Determineren; opdracht plantenherkenning)

Techniek (LWM) (kennistoetsen Milieukunde, Sterkteleer, Wegenbouw en Grondmechanica; opdracht Landmeten)

Elk assessment bevat kennistoetsen en opdrachten:

B.v. kennistoets Wiskunde, Landschap, Bodemkunde, Hydrologie

B.v. Landmeten-opdracht, opdracht plantenherkenning

a) Alle assessments hebben een bodemcijfer van 5,5.

b) De kennistoetsen hebben een bodemcijfer van 5,0

c) Opdrachten kennen geen cijfer, maar de kwalificaties voldaan of niet voldaan.

d) Elke cursist heeft binnen de lopende cursus recht op 1 herkansing van de toetsen. Opdrachten kunnen niet herkanst worden.

e) De totale schakelcursus loopt van januari 2011 t/m 15 juli 2011

3) Schakelcursus heeft als mogelijke resultaten:

Toegelaten tot jaar 2 van LWM of BNB na uitstekende resultaten.

Toegelaten tot jaar 1 met opgave van redenen door de assessoren

Voorbeeld van een uitstekend resultaat:

alle kennistoetsen hoger dan 7,0

alle opdrachten voldaan

Interview coördinator samenvatting

Door het volgen van de schakelcursus merkte je voornamelijk dat de studenten hun eigen niveau beter leerden inschatten. Deze zelfkennis ontbrak grotendeels voorafgaand aan de cursus. Na het volgen van de cursus konden ze beter een inschatting maken van het Hbo-niveau en of ze daaraan konden voldoen. Het is noodzakelijk om dit niveau al vroeg duidelijk te maken en er moet gericht en veel getoetst worden zodat de Mbo'ers een goed beeld kunnen vormen wat er van hen verwacht wordt in het 1^e jaar of 2^e jaar. Studieloopbaanbegeleiding is hierbij van cruciaal belang, daar worden ze gedwongen om te reflecteren en goed na te denken waarom ze eigenlijk naar het Hbo willen en of dit ook gaat lukken met de behaalde resultaten. Op het Mbo moet goede informatie aanwezig zijn over het Hbo onderwijs en niveau en daarnaast moeten de studenten doorstroomvakken op het Mbo volgen die de kennis behandelen die nodig is om in te stromen op het Hbo. Zo'n schakelcursus blijft wel maatwerk, het is echt gericht op de persoon en persoonlijkheid. Over het algemeen zijn de Mbo'ers niet gewend om 's avonds voor hun studie bezig te zijn, dit vraagt een aanpassing, met name in hun planning. De cursus wordt gegeven op een vrijdag voor een half jaar lang zodat de kennis beter bekiijft. De studenten geven wel aan dit een zware combinatie te vinden, naast het afronden van hun Mbo ook nog opstarten op het Hbo. Er wordt wel rekening gehouden met toetsmomenten op het Mbo. De studenten hebben met name moeite met wiskunde, scheikunde, Engels en Nederlands (spelling & rapporteren). Hier wordt extra aandacht aan besteed in de cursus, deze vakken worden de basisvakken genoemd. Daarna komen de specialistischere vakken aan bod als bodemkunde, ecologie en onderzoeken. De cursus wordt nu voornamelijk gedraaid door LWM medewerkers, waardoor het lastig is om een goed beeld te vormen voor de BNB studenten. Er wordt nadrukkelijk gevraagd voor een inhoudelijke bijdrage van BNB. De Mbo studenten weten vaak wel beter waar ze mee bezig zijn, ze kunnen het beroepenveld beter inschatten en weten vaak beter dan de Havo scholier

waar ze terecht willen komen. Hierdoor maken ze soms betere keuzes. De coördinator ziet graag twee aparte cursussen voor BNB en LWM.

Tussenconclusie

De vakken die de studenten aangeven als struikelblok worden gegeven in de schakelcursus, zij het dat de contacturen verschillen van 2 tot 10 uur. Het is in het huidige systeem mogelijk om in het 2^e jaar in te stromen als alle opdrachten voldoende zijn afgesloten en alle toetsen behaald zijn met een 7,0 of hoger. De schakelcursus wordt nu geleid door 2 LWM docenten, zij ervaren dit als enigszins negatief omdat het voor hen lastig is een beeld te schetsen van de BNB opleiding voor studenten die die richting op willen. De coördinator raadt daarom ook een aparte cursus voor BNB en LWM aan. De cursus zou volgens de coördinator vooral moeten dienen ter voorbereiding, wat kunnen studenten verwachten op het Hbo?, wat is het niveau?, hoeveel tijd moet je erin stoppen? en kan de desbetreffende student dat aan? De studenten leren vooral hun eigen niveau inschatten en dat is van belang om goed te kunnen functioneren in het Hbo onderwijs.

2.3.2.3 Resultaten docenten Hbo enquêtes

Aan 8 docenten is er een vragenlijstje gestuurd over de Mbo-Hbo doorstroming. Er zijn in totaal 6 vragenlijsten ingevuld. Er zijn 7 vragen over doorstroming gesteld. De gegeven antwoorden zijn hieronder weergegeven met daarbij het aantal keer dat deze antwoorden gegeven zijn.

1. Wat is jouw indruk van het niveau van de Mbo studenten vergeleken met Havo scholieren in het eerste jaar of schakelcursus?

Ze schieten met name op het gebied van taalvaardigheid tekort, dat wil zeggen tekstbegrip en schrijfvaardigheid (teksten structureren, spelling, stijl e.d.). Er zijn ook deficiënties voor de vakken wis- en scheikunde en Engels (3)

Mbo-ers hebben vaak een betere kijk op het beroepenveld (1)

Mbo'ers hebben een mindere studiehouding, minder geduld (1)

Erg wisselend niveau, verschillend per jaar (1)

Lezen slechter t.o.v. Havisten (1)

2. Waar zie jij de Mbo student tegenaan lopen tijdens de Mbo-Hbo overgang (als dit het geval is)?

Leren zelfstandig te werken. Grote delen stof bestuderen. In staat zijn op hbo-niveau schriftelijk te rapporteren. (2)

Werken aan integrale opdrachten, soms ook specifieke kennis hiaten. (1)

Een aantal vakken als wiskunde, scheikunde, rapporteren en Engels zijn op een te laag niveau aan de Mbo studenten gegeven waardoor ze hiermee moeite hebben op het Hbo. (1)

Tegen de misvatting dat ze alles al weten, maar dat er een Hbo-sausje overheen moet. (1)

Redeneren/argumenteren. Vaak wel veel veldkennis, maar dan snel ingaan op de details en niet op de hoofdlijnen, bijv. hoe maak je een visie (beheersplan), hoe houdt je rekening met vele partijen in het landelijk gebied (1)

3. Wat zou Larenstein moeten aanbieden om de doorstroom Mbo-Hbo te versoepelen?

Extra vakken en begeleiding op die vakken (vaak basisvakken) waar studenten moeite mee hebben (3)

Een cursus die doelt op kennismaking van de opleiding met projecten, basisvakken, leren leren, onderzoeksmethoden.

Waarbij er echt gekeken wordt naar wat zit er in het eerste jaar, wat kunnen Mbo studenten verwachten? (2)

Intensieve begeleiding bij integrale groepsopdrachten (1)

Een betere samenwerking creëren tussen de Mbo en Hbo docenten en programma (1)

Goede en eerlijke voorlichting (1)

4. Wat zouden de Mbo's moeten aanbieden om de doorstroom Mbo-Hbo te versoepelen?

Doorstroomcursussen op bijvoorbeeld het gebied van taalvaardigheid, wiskunde, scheikunde en Engels (5)

Een betere samenwerking creëren tussen de Mbo en Hbo docenten en programma (1)

Socratische gesprekken, met name over het profiel van de Hbo-er (verschil met de Mbo-er), wat willen ze ermee, dus beroepsprofiel duidelijk laten worden. (1)

5. Wat is je mening over de huidige schakelcursus? Wat zou je daarin weglaten/versterken?

Fragментарisch en incompleet door structureel tijdgebrek (4)

De opzet is wel aardig, maar dekt niet de hele propedeuse (3)

Ik zou de zwaarte van de cursus handhaven (1)

6. Moeten Mbo studenten in jaar 2 kunnen beginnen? Waarom wel/niet?

Ja: (1)

Nee: (5)

Toelichting:

Volgens mij kun je ze beter in jaar 1 laten beginnen. In de praktijk lukt het trouwens maar een handjevol schakelstudenten om zich te kwalificeren voor het tweede jaar. (2)

Nee, omdat jaar 1BNB een andere inhoud heeft dan MBO. (2)

Ik denk dat het beter is in jaar 1 te beginnen, dus een algemene introductie cursus (is dan vrijwillig voor groene MBO's en wellicht verplicht voor andere afgestudeerden (1)

Het eerste jaar kan voor hen vaak heel nuttig zijn, hangt ervan wat ze er zelf van maken. In sommige gevallen met sterk verwante opleidingen zouden studenten eventueel in het 2^e jaar kunnen beginnen. (1)

7. Heb je nog overige tips/manieren om de doorstroom Mbo-Hbo zonder problemen te laten verlopen?

Om te beginnen moeten docenten welke bij het eerste jaar betrokken zijn in een open proces tot een inrichting van het schakel/voorbereidingsprogramma laten komen en tevens vastleggen welke onderwerpen en voorwaarden wel of niet bepalend zijn om te kunnen instromen. (2)

Vraag aan studenten waar zij tegenaan liepen en neem dat als zwaarwegend advies mee. (1)

Goed intake, ook voor de schakelcursus, voor iedereen een gesprek vanuit de opleiding zelf (1)

Een duidelijker gestructureerd programma aanbieden met meer praktijk (1)

Tussenconclusie

De meeste docenten zijn het erover eens dat er hiaten zijn op het gebied van taalvaardigheid (Nederlands en Engels) en wis- en scheikunde. Deze vakken zouden extra moeten worden aangeboden, bijvoorbeeld in de vorm van een doorstroomcursus, of er moet juist meer aandacht voor komen in het Mbo (uit verder onderzoek blijkt dat de Mbo scherpere doelen krijgen voor deze basisvakken vanaf schooljaar 2013-2014). Verder blijkt uit de antwoorden dat integraliteit van opdrachten en naar hoofdlijnen kijken i.p.v. details ook problemen kan opleveren. Doorstroomvakken, het aanbieden van een gedegen doorstroomcursus en betere samenwerking met Mbo docenten worden als oplossingen aangedragen om de doorstroming soepeler te maken. Over het algemeen vinden de ondervraagde Hbo docenten starten in jaar 2 voor Mbo'ers geen optie.

2.3.2.4. Resultaten docenten Mbo

Gesprekverslag Dick van der Neut & Nico Vreeken (AOC-Oost)

Dick en Nico zijn beide werkzaam bij AOC-Oost. Daar geven zij les in de sector Natuur & Groene ruimte waar 2 richtingen zijn; hovenier; die door kunnen stromen naar tuin- en landschapsinrichting op Larenstein en land- en watermanagement; die door kunnen stromen naar land- en watermanagement op Larenstein of bos- en natuurbeheer als zij door middel van gerichte stages deze kant op zijn gegaan.

Op Aoc-oost worden een aantal doorstroomvakken gegeven, waar ook huiswerk bij moet worden gemaakt. Deze doorstroomvakken zijn wiskunde, scheikunde of economie, Nederlands en Engels. Naar hun weten is er geen contact tussen deze docenten en de docenten op Larenstein die (deels) dezelfde vakken geven. Verder is er extra bijles mogelijk en is Aoc-oost gestart met het invoeren van een betalingsstelsel voor de doorstroomvakken zodat studenten echt gemotiveerd zijn die er aan beginnen.

Gespreksverslag Marion van Neerven (Helicon opleidingen)

Marion is teamleider van de opleiding Bos en natuurbeheer bij Helicon netwerkschool. Met haar is er telefonisch contact geweest over het verloop van Mbo niveau 4 studenten die willen doorstromen naar Larenstein.

Zij geeft aan dat er sinds 2 jaar gestart is met zogenoemde Europees Referentie Kader niveau¹. Het niveau van Nederlands, Engels en wiskunde krijgt hiermee een boost. Er zijn hogere eisen gesteld dan voorheen, maar studenten kunnen nog niet zakken als het beoogde niveau niet behaald wordt. Over 2 jaar zou Larenstein dit dus enigszins moeten merken aan het instroomniveau, overigens worden deze niveau pas landelijk geïmplementeerd vanaf het schooljaar 2013-2014. Verder worden er doorstroomvakken gegeven voor biologie, economie, wiskunde en scheikunde. Deze docenten hebben, zover Marion weet, geen contact met de Hbo docenten die dit geven. Marion adviseert om eens goed te kijken naar de nieuw gestelde eisen aan de basisvakken Nederlands, Engels en wiskunde. In hoeverre deze nieuwe eisen overeen komen met de Havo eisen en instroom in het 1^e jaar van Larenstein komt aan bod in paragraaf 2.3.4.

Aan 3 docenten van het Mbo zijn de 7 vragen voorgelegd, die ook voorgelegd zijn aan de Hbo docenten. Hieronder de antwoorden.

1. Wat is jouw indruk van het niveau van de Mbo studenten vergeleken met Havo scholieren?

Er zou winst moeten zijn qua praktijkniveau door de gevolgde stages. Voor wiskunde en scheikunde zullen de Mbo studenten een achterstand hebben op de Havo scholieren. (2)

Vaak lager dan Havo scholieren. (1)

2. Waar zie jij de Mbo student tegenaan lopen (als dit het geval is)?

De drukte van het combineren van het Mbo en de hogeschool en de lange dagen die ze daardoor moeten draaien. Door de vrijdagschakelcursus missen studenten stagedagen. (2)

Abstractievermogen. (1)

Bereid zijn zaken te leren. (1)

¹ Europees Referentie Kader (ERK)

Een Expertgroep onder leiding van Heim Meijerink is met een systematische beschrijving gekomen van wat leerlingen in opeenvolgende fasen van het onderwijs moeten kennen en kunnen aan basisvaardigheden taal en rekenen. <http://www.taalenrekenen.nl/referentiekader/introductie/>. Deze referentieniveaus worden gebruikt in dit onderzoek.

3. Wat zou Larenstein moeten aanbieden om de doorstroom Mbo-Hbo te versoepelen?

Extra ondersteuning voor de Algemeen Vormend Onderwijs (AVO) vakken tijdens het 1^e jaar (1)

Een schakelcursus en een zomercursus aanbieden en deze combineren, zodat goede studenten nog steeds in jaar 2 kunnen starten. (1)

Deels de stof herhalen + verdiepen die in het Mbo gegeven wordt zou wenselijk zijn. (1)

4. Wat zouden de Mbo's moeten aanbieden om de doorstroom Mbo-Hbo te versoepelen?

Betere doorstroom door curriculum aanpassingen. Voor het Nederlands niveau zouden strengere eisen moeten worden opgesteld, dit is nu ook in gang gezet. Schriftelijk en mondeling presenteren zou extra aandacht moeten krijgen. Voor wiskunde zouden ook strengere eisen gesteld moeten worden. (2)

Basisvakken verplicht stellen met examens die behaald moeten worden (1)

5. Wat is je mening over de huidige schakelcursus? Wat zou je daarin weglaten/versterken?

Weinig informatie over de opzet van de schakelklas, maar studenten schijnen een goed beeld te krijgen van wat ze op Larenstein kunnen verwachten. (1)

Jammer dat starten in jaar 2 er niet meer in zit (1)

Weinig tot geen communicatie met Mbo docenten. (1)

6. Moeten Mbo studenten in jaar 2 kunnen beginnen? Waarom wel/niet?

Zeer wenselijk om te starten in jaar 2, ze hebben al veel geleerd over het vak, dit is een winst. Deze winst moet ook beloond worden, er moet dus een mogelijkheid zijn om te starten in jaar 2. (1)

De gemiddelde studenten zou gewoon 4 jaar over zijn Hbo moeten doen, voor de echte doorzetters zou er een optie moeten zijn om het in drie jaar te doen (1)

Nee, de goede Mbo'ers zijn heel goed in het draaien van projecten, maar vaak slecht in exacte zaken. Propedeuse is ook een soort van drempel voor het Hbo? (1)

7. Overige tips/manieren om doorstroom Mbo-Hbo zonder problemen te laten verlopen?

Docenten van het Mbo en Hbo zouden meer moeten gaan samenwerken, materiaal uitwisselen en contact hebben over de lesstof. (3)

Als je de doorstroom beter wilt faciliteren moet je niets makkelijker maken. Havisten zijn gewoon beter in de AVO-vakken en die achterstand zal moeten worden ingehaald. (2)

Tussenconclusie

Beide scholen geven doorstroomvakken, zij het in andere onderwerpen, en geven aan dat er geen contact is tussen de Hbo en Mbo docenten die deze vakken aanbieden. In schooljaar 2013-2014 wordt er landelijk gestart met Europees Referentie Kader niveaus voor wiskunde/rekenen, Nederlands en Engels (en andere MVT). Zowel op Helicon als AOC-oost zijn ze bezig met het verscherpen van de eisen van zojuist genoemde vakken. De 3 ondervraagde Mbo docenten geven aan dat de meeste Mbo studenten minder goed zullen zijn in basisvakken dan de Havisten. Wel geeft een enkele docent aan dat er wel winst zou moeten zijn door stages en praktijkervaring, hij geeft aan dat deze winst doorvertaald zou moeten worden naar de mogelijkheid om in jaar 2 te beginnen. De andere 2 docenten zijn sceptischer, 1 vindt dat er helemaal geen mogelijkheid moet zijn om in jaar 2 in te stromen en de ander geeft aan dat dit alleen mogelijk zou moeten zijn voor uitzonderingen die extreem goede cijfers halen en erg gemotiveerd zijn. 2 van de 3 docenten geven aan dat het combineren van het Mbo en de Hbo schakelcursus lastig kan zijn voor studenten in verband met drukte. Extra vakken aanbieden tijdens de Hbo start

en/of voorafgaand aan de start op het Hbo is gewenst. Ook vinden alle 3 de docenten dat het Mbo strengere eisen moet gaan hanteren voor in ieder geval de basisvakken. Om de doorstroming te verbeteren geven alle 3 de docenten aan dat er overleg moet gaan plaatsvinden tussen Mbo en Hbo docenten over lesstof, materiaal uitwisseling en samenwerking.

2.3.3 Middelen andere opleidingen

In deze paragraaf wordt de volgende vraag beantwoord: “Welke middelen zetten de andere opleidingen van VHL locatie Velp in en werkt dit?”. Om deze vraag te beantwoorden zijn er twee interviews uitgevoerd, één met Freddy van Dijken, docent bij Tuin en Landschapsinrichting die zich veel bezighoudt met Mbo instroom, en één met Bertus Welzen, schakelcursuscoördinator bij Land en Watermanagement.

Tuin en landschapsinrichting

T&L gebruikt 2 reguliere methodes om de doorstroom tussen het Mbo en het Hbo te versoepelen. De eerste is het aanbieden van een Associate Degree en het 2e is een Kennismakingsprogramma van 6 halve dagen. Voor beide methodes geldt dat er geen optie is om in jaar 2 te beginnen.

1. Associate Degree (AD)
2. Kennismakingprogramma

1. Een AD duurt 2 jaar waarbij de student van school gaat met een diploma, een AD. Een voorwaarde om een AD te starten bij een opleiding is de vraag vanuit het werkveld, bij T&L was die vraag er. Stage bedrijven zijn goed geïnformeerd over AD. Er zijn nog geen werkgevers ingelicht, de eerste lichting is pas in de zomer van 2012 klaar. Mbo'ers kiezen in eerste instantie veelal het AD programma in combinatie met het kennismakingsprogramma. Bij aanmelding moet een student aangeven voor een AD of Bachelor te gaan, ervaring leert dat dit nog erg lastig is. Dit is dan ook een keuze die in het SLB traject naar voren komt. In de werving merkt T&L dat een twee jarig programma aan populariteit wint, er is extra tijd voor gereserveerd tijdens open dagen en voor ouders.

2. Het doel van het kennismakingsprogramma is het kennismaken met de opleiding en om de eerste weken makkelijker door te komen. In feite is het een soort uitbreiding van de meeloopdag. Er komen vakken aan bod en een opdracht die hetzelfde is als de reguliere opdracht in jaar 1. Het kennismakingprogramma is verdeeld over 6 dagen van 10.30 tot 15.00 uur. De docenten en studenten van T&L geven aan dat ze niet zozeer moeite hebben met de vakken, maar meer met het proces en integraal denken. Tot nu toe levert dit programma positieve resultaten.

Onderdelen in het curriculum van T&L die problematisch (kunnen) zijn voor Mbo'ers zijn spelling & rapporteren. Dit is een groot probleem, er worden nu extra lessen aangeboden. In de tweede week vindt er een spellingtoets plaats, als deze onvoldoende is moeten de lessen gevolgd worden. Rapportage is een vast onderdeel in het curriculum en van studenten wordt verwacht dat ze goed kunnen rapporteren.

Er vindt op dit moment een pilot plaats met Helicon, een Mbo school net naast Larenstein voor de opleiding Urban Design. Dit is een mbo niveau 4 opleiding. Doelstelling is om de studenten 3,5 jaar Mbo en 3,5 jaar Hbo te laten draaien. Deze opleiding sluit erg goed aan bij T&L, zowel inhoudelijk als de docenten. De Hbo propedeuse duurt een half jaar en de studenten stromen in februari in. Studenten die hieraan mee mogen doen zijn vooraf gescreend. Er zijn intakegesprekken waarin de behaalde cijfers worden meegenomen en observaties op het Mbo. Van de huidige 11 Mbo studenten die dit willen gaan doen zijn er 5 of 6 met het goede niveau. Op dit moment zijn er 3 studenten die deze pilot volgen. Er zijn een aantal problemen waar T&L tegenaan loopt: allereerst de integraliteit er lopen op het Hbo 3 modules naast elkaar en er wordt verwacht dat de studenten schakelen. Op het Mbo werd er naar 1 eindproduct toegewerkt. Een aantal Mbo studenten ondervindt hier moeilijkheden mee. Daarnaast is het organisatorisch lastig dat de studenten starten in februari.

Als deze pilot goed werkt gaat ook het Wellant College meedraaien. Als aandachtspunt wordt nog meegegeven dat er goed contact moet zijn met de specifieke Mbo opleiding en dat de docenten van beide scholen op 1 lijn moeten zitten. Ook moeten er onderdelen op de Mbo school worden verzorgd vanuit het Hbo om de doorstroming te versoepelen.

Land en watermanagement

LWM heeft samen met BNB, tot en met schooljaar 2011-2012, een aantal jaren een schakelprogramma gehad. Goede studenten konden na het volgen van dit programma door naar het 2^e jaar. Lukte dit niet konden de Mbo studenten in jaar 1

beginnen of ze hadden het Hbo niveau nog niet en begonnen helemaal niet aan het Hbo. Na een grote curriculum herziening bij LWM is er een omslag gemaakt. De opleiding is in zijn geheel, en met name jaar 1, technischer geworden. Het technische instroomniveau moest dus ook omhoog wilde een student slagen. Vanuit de schakelcursus kon in schooljaar 2010-2011 geen enkele student meer naar jaar 2 doorstromen vanwege tegenvallende resultaten. Ook in jaar 1 was het erg lastig voor de Mbo studenten. LWM ontwikkelt nu een full-time voorbereidingscursus van een maand met de start in juni, waarin onder andere veel technische vakken zitten. Speciale aandacht gaat naar de basisvakken als exact en talen. De kennis van Mbo studenten op het gebied van wiskunde en scheikunde is onvoldoende om in jaar 1 in te stromen. Deze voorbereidingscursus dient ook voor het verschaffen van duidelijkheid. Wat stelt het Hbo onderwijs voor en past deze student daar in. Er worden voor aanvang van de cursus (motivatie) gesprekken gehouden. Na de cursus vindt er een evaluerend gesprek plaats waarin, in combinatie met de behaalde resultaten, gekeken wordt of deze student geschikt is voor het Hbo onderwijs bij LWM. Ook moeten de studenten zogenoemde doorstroomvakken volgen op het Mbo, die een voorbereiding moeten geven op de kennis die verwacht wordt in het Hbo. Er is geen mogelijkheid meer om in jaar 2 te starten, deze cursus bereidt studenten voor op jaar 1.

Tussenconclusie

Zowel de opleiding Tuin en Landschapsinrichting alsmede de opleiding Land en Watermanagement laten geen Mbo studenten meer toe in jaar 2 van de Hbo opleiding. Beide opleidingen onderschrijven dat er problemen zijn met het instroomniveau van de Mbo studenten, zij het op verschillende vakken/gebieden. Er worden verschillende manieren aangeboden om Mbo studenten te faciliteren, allereerst is er een Associate Degree bij de opleiding T&L, hierdoor hoeven Mbo studenten nog maar 2 jaar te studeren en krijgen ze een soort Mbo+ diploma. Deze variant is op het ogenblik erg in trek bij Mbo studenten. Of het werkveld hier echt iets mee kan is mijns inziens nog onduidelijk. Verder geven zowel LWM als T&L een voorbereiding op het 1^e jaar. LWM pakt dat groter aan dan T&L. Bij beide opleidingen is een goede motivatie van de student voor het volgen van een Hbo opleiding na een Mbo opleiding een belangrijk onderdeel van de voorbereiding. T&L is bezig met een pilot om studenten van een zeer nauw verwante Mbo opleiding een verkorte route aan te bieden, door goed contact met docenten van die opleiding lijkt dit nu succesvol te zijn. De studenten kunnen dan niet in jaar 2 instromen, maar hebben 3,5 jaar les op het Mbo en 3,5 jaar op het Hbo. Het studentenaantal is nu zeer minimaal en resultaten van deze doorstroommethode zijn nog niet voorhanden.

2.3.4 Curricula vergelijking

Curricula Helicon

In de opleidingsoverzichten van Helicon opleidingen staat nauwelijks inhoudelijk beschreven welke lesstof er gegeven en getoetst wordt. Er wordt gewerkt met integrale opdrachten waarin vakken als ondersteuning gegeven worden. De opdrachten/projecten dienen als integratie van kennis, vaardigheden en competenties. Er zijn korte opdrachtomschrijvingen van de integrale opdrachten vermeld in de opleidingsgids van Helicon opleidingen, maar ook daar staat niet beschreven welke stof er tijdens de vakken behandeld wordt. Alleen voor de basisvakken als wiskunde/rekenen, Nederlands en Engels staan duidelijke, en voor mij inzichtelijke, eindniveaus omschreven. Deze eindniveaus heb ik hieronder vergeleken met de eindniveaus waarop Havo scholieren bij Larenstein binnen komen. De studenten met hieronder genoemde Helicon eindniveaus zullen pas over 2 jaar binnenkomen, er is pas 2 jaar geleden gestart met deze eindniveaus. De studenten kunnen nu niet zakken op deze niveaus, pas vanaf het jaar 2013-2014 is er landelijke implementatie gekomen en kunnen leerlingen wel op deze niveaus zakken.

Rekenen/Wiskunde: 2f niveau voor Helicon, Havo niveau 3f.

Nederlands: Zowel Havo als Helicon niveau 3f.

Engels: Havo: luisteren, gesprekken voeren, schrijven, spreken op B1. Lezen op B2. Helicon: luisteren en lezen op B1, gesprekken voeren, spreken en schrijven op A2.

Curricula AOC-Oost

Naar aanleiding van de gesprekken met 2 docenten van AOC-Oost kwam aan het licht dat de zojuist genoemde school geen overzicht heeft van de aangeboden lesstof gedurende de 4 jaar. Dit maakt het onmogelijk om AOC-Oost mee te nemen in de vraag of er overeenkomsten en hiaten zijn in het onderwijscurriculum. Wel zou AOC-Oost graag het onderwijsprogramma van VHL inzien, zodat zij een start kunnen gaan maken met een dergelijk overzicht en meteen kunnen gaan aansluiten op het Hbo onderwijs. Ook zij zijn kortgeleden gestart met eindniveaus voor Nederlands, Engels en wiskunde, vanaf 2013-2014 geldt ook hier de landelijke implementatie dat Mbo niveau 4 opleidingen dezelfde eindniveaus hebben als Havo scholieren.

Curricula Van Hall Larenstein

De opleiding Bos en natuurbeheer heeft een tweetal documenten gemaakt waarin de kennis & vaardigheden van jaar 1 t/m jaar 4 beschreven worden per onderwijssemester. Ook voor de competenties is dit het geval, zie bijlage 1 en 2: Overzicht kennis & vaardigheden BNB Van Hall Larenstein, en overzicht competenties BNB Van Hall Larenstein.

Tussenconclusie

Helaas is het met de ontbrekende gegevens niet mogelijk om een zinnige vergelijking te maken tussen de stof die aangeboden wordt op de Mbo opleidingen vergeleken met de Hbo opleiding. Wel blijkt uit bovenstaande gegevens dat er bij Helicon een grote achterstand is op het gebied van rekenen/wiskunde vergeleken met de Havo scholieren en dat er ook bij Engels problemen ontstaan bij verschillende vaardigheden, omdat ook daar het niveau van Havo scholieren niet altijd gehaald wordt. Beide vakken zullen in ieder geval extra aandacht moeten verdienen als een student wilt doorstromen naar het Hbo onderwijs. Ook moet in acht worden genomen dat pas vanaf het jaar 2017 alle Mbo scholieren binnen zullen komen met het gewenste startniveau.

2.4 Conclusies onderzoek

Naar aanleiding van dit onderzoek zijn er een aantal conclusies te trekken. Per onderzoeksvraag zijn er al tussenconclusies geven, hieronder geef ik antwoord op de 4 hoofdvragen van dit onderzoek.

1. Wat is de huidige situatie qua percentages instroom & uitstroom vanaf 2001 op VHL voor de opleiding BNB?

Binnen 5 jaar heeft het grootste gedeelte van de Mbo studenten tussen schooljaar 2001 en 2007 zijn/haar diploma. De Mbo studenten behalen in deze jaargangen hun diploma sneller dan de Havisten. Het rendement van de Havisten ligt onder de 50% na vijf jaar. Het gemiddelde rendementscijfer van het Hoger Agrarisch Onderwijs staat op 65,7%.

Er starten nog maar weinig studenten in jaar 2 vergeleken met 10 jaar geleden, van 30 studenten in 2001 naar 4 studenten in 2011. Het aantal Mbo'ers dat instroomt in de opleiding is in het laatste jaar het laagst tot nu toe, maar wijkt niet heel sterk af ten opzichte van eerdere jaren.

2. Wat zijn de ervaringen van studenten en docenten met de Mbo – Hbo overstap voor de opleiding BNB?

Studenten

Uit de 14 ingevulde enquêtes blijkt dat alle 14 studenten aangeven de overstap naar het Hbo als positief te hebben ervaren, wel geven de meeste aan dat er verbeterpunten mogelijk zijn. Vooral scheikunde, wiskunde, Engels, rapporteren (Nederlands en bronvermelding), GIS en statistiek worden genoemd als struikelblokken. Daar zouden de meesten dan ook extra ondersteuning in willen krijgen. Naast extra ondersteuning zijn er ook een aantal studenten die aangeven dat een betere samenwerking tussen het Mbo en Hbo gewenst is, er moet inhoudelijke samenwerking zijn over lesstof, niveau en kennis. Over de huidige schakelcursus zijn de meningen erg verdeeld, 4 studenten geven aan dat het voornamelijk herhaling was, terwijl er ook 4 studenten zijn die aangeven dat het juist verdieping gaf. Er worden doorstroomvakken genoemd en meedraaien op Hbo niveau om de doorstroming beter te maken.

Mbo docenten

Helicon en AOC-oost geven doorstroomvakken om beter voorbereid te zijn op het Hbo onderwijs, zij het in andere vakken (bijvoorbeeld biologie en scheikunde, of wiskunde en economie), en geven aan dat er geen contact is tussen de Hbo en Mbo docenten die deze vakken aanbieden. In schooljaar 2013-2014 wordt er landelijk gestart met Europees Referentie Kader niveaus voor wiskunde/rekenen, Nederlands en Engels (en andere MVT). Zowel op Helicon als AOC-oost zijn ze bezig met het verscherpen van de eisen van zojuist genoemde vakken.

De 3 ondervraagde Mbo docenten geven aan dat de meeste Mbo studenten minder goed zullen zijn in basisvakken als de Havisten. 2 van de 3 docenten geven aan dat in jaar 2 beginnen geen reguliere optie zou moeten zijn. Ook geven 2 van de 3 docenten aan dat het combineren van het Mbo en de Hbo schakelcursus lastig kan zijn voor studenten in verband met drukte. Extra vakken aanbieden tijdens de Hbo start en/of voorafgaand aan de start op het Hbo is gewenst. Ook vinden alle drie de docenten dat het Mbo strengere eisen moet gaan hanteren voor in ieder geval de basisvakken. Om de doorstroming te verbeteren geven alle drie de docenten aan dat er overleg moet gaan plaatsvinden tussen Mbo en Hbo docenten over lesstof, materiaal uitwisseling en samenwerking.

Hbo docenten

De meeste bevroegde docenten zijn het erover eens dat er hiaten zijn op het gebied van taalvaardigheid (Nederlands en Engels), wiskunde en scheikunde. Deze vakken zouden extra moeten worden aangeboden, bijvoorbeeld in de vorm van een doorstroomcursus. Verder blijkt uit de antwoorden dat integraliteit van opdrachten en naar hoofdlijnen kijken i.p.v. details ook problemen kan opleveren. Doorstroomvakkengegeven op het Mbo, aanbieden van een gedegen doorstroomcursus op het Hbo en betere samenwerking tussen Mbo en Hbo docenten worden als oplossingen aangedragen om de doorstroming beter te maken. Het grootste gedeelte van de ondervraagde Hbo docenten vinden starten in jaar 2 voor Mbo'ers geen optie.

Huidige schakelcursus

De vakken die de studenten aangeven als struikelblok in de enquête worden gegeven in de huidige schakelcursus, zij het dat de contacturen verschillen van 2 tot 10 uur. Het is in het huidige systeem mogelijk om in het 2^e jaar in te stromen als alle opdrachten voldoende zijn afgesloten en alle toetsen behaald zijn met een 7,0 of hoger. De schakelcursus wordt nu geleid door 2 LWM docenten en zouden graag zien dat BNB docenten dit zouden overnemen. De coördinator raadt daarom ook een aparte cursus voor BNB en LWM aan.

3. Welke middelen zetten de andere opleidingen van VHL locatie Velp in en werkt dit?

Zowel de opleiding Tuin en Landschapsinrichting alsmede de opleiding Land en Watermanagement laten geen Mbo studenten meer toe in jaar 2 van de Hbo opleiding. Beide opleidingen onderschrijven dat er problemen zijn met het instroomniveau van de Mbo studenten, zij het op verschillende vakken/gebieden. Er worden verschillende manieren aangeboden om Mbo studenten te faciliteren, allereerst is er een Associate Degree bij de opleiding T&L, hierdoor hoeven Mbo studenten nog maar 2 jaar te studeren en krijgen ze een soort Mbo+ diploma. Verder geven zowel LWM als T&L een voorbereiding op het 1^e jaar. Bij beide opleidingen is een goede motivatie van de student voor het volgen van een Hbo opleiding na een Mbo opleiding een belangrijk onderdeel van de voorbereiding. T&L is bezig met een pilot om studenten van een zeer nauw verwante Mbo opleiding een verkorte route aan te bieden.

4. Hoe zien de verschillende curricula van Helicon, Aoc-oost en Larenstein eruit. Waar zijn overeenkomsten, verschillen en hiaten?

Helaas is het met de ontbrekende gegevens niet mogelijk om een zinnige vergelijking te maken tussen de stof die aangeboden wordt op de Mbo opleidingen vergeleken met de Hbo opleiding. Wel blijkt dat er bij Helicon een grote achterstand is op het gebied van rekenen/wiskunde vergeleken met de Havo scholieren en dat er ook bij Engels problemen ontstaan bij verschillende vaardigheden. Beide vakken zullen in ieder geval extra aandacht moeten verdienen als een student wilt doorstromen naar het Hbo onderwijs. Ook moet in acht worden genomen dat pas vanaf het jaar 2017 alle Mbo scholieren binnen zullen komen met het gewenste startniveau, omdat vanaf 2013 gestart wordt met landelijke implementatie van het Europees Referentie Kader voor basisvakken als Nederlands, Engels en wiskunde.

3. Inrichting doorstroming

In dit hoofdstuk worden de resultaten van het onderzoek vertaald in concrete voorstellen met oplossingen om de doorstroming te verbeteren tussen het Mbo onderwijs en het Hbo onderwijs voor de opleiding Bos en natuurbeheer. Ook wordt door het team van Bos en natuurbeheer een of meerdere voorstellen gekozen worden.

Aan de hand van de verschillende ideeën, tips en oplossingen die aangedragen zijn door bevroegde studenten en docenten in de onderzoeksfase worden inrichtingsvoorstellen gemaakt, waarbij bij ieder voorstel weergegeven wordt wat het inhoudt, waarom je hiervoor zou kunnen kiezen, uit welke onderzoeksresultaten bleek dat dit nodig is, wat discussiepunten zijn van dit voorstel, en wie er actie moet ondernemen om dit voorstel te laten slagen. Tijdens de onderwijsontwikkeling op 10 december 2012 van de opleiding Bos en natuurbeheer wordt door het gehele team gekozen voor 1 of meerdere voorstellen die daadwerkelijk geïmplementeerd gaan worden.

3.1 Inrichtingsvoorstellen

27

Hieronder zijn 5 verschillende doorstromingsvoorstellen beschreven die voortkomen uit de onderzoeksfase.

1. Samenwerking en afstemming Mbo en Hbo docenten

Wat:

Tussen docenten uit het Mbo en Hbo onderwijs is nauwelijks contact. Er moet tussen deze partijen samenwerking komen over de lesstof, (eind)niveaus en materiaal.

Waarom:

In principe zou, wanneer Mbo en Hbo docenten overeengekomen zijn wat de lesstof en niveaus zouden moeten zijn, dit de doorstroming soepeler moeten maken, omdat er geen hiaten zijn, of teveel herhaling is. Als je als Mbo en Hbo opleiding goed op elkaar wilt aansluiten is dit noodzakelijk.

Waaruit blijkt dat dit nodig is:

Alle Mbo en Hbo docenten hebben aangegeven dat er geen samenwerking is en dit wel wenselijk is. Ook geven een aantal geënquêteerde studenten aan dat dit positief zou zijn voor de doorstroming. Studenten geven verder aan dat ze ondersteuning van bepaalde vakken gemist hebben, of niet goed aangeboden werden. Er is hier dus nog veel onduidelijkheid over die alleen helder wordt als je de inhoud van de opleiding gaat vergelijken en op elkaar afstemmen.

Discussiepunt:

Overleg en samenwerking kost veel tijd. De hoeveelheid tijd die dit kost kan ten koste gaan van voorbereiding van lessen en studentcontacturen. Overigens kan dit overleg zoveel voordeel opleveren dat dit de geïnvesteerde tijd dubbel en dwars waard is. Alle mbo niveau 4 opleidingen in Nederland geven toegang tot bos en natuurbeheer Larenstein, dus afstemming is hierdoor vrijwel onmogelijk.

Aanbevelingen:

Teamleiders en major-/eerstejaars- coördinatoren zouden er goed aan doen om overleggen te beleggen over de inhoud van de opleiding. Hierna zouden zij tijd moeten roosteren voor docenten om te overleggen.

De twee onderzochte Mbo's moeten een duidelijk overzicht maken van de lesstof, toetsing en niveaus van de opleiding, zodat er duidelijk vergeleken kan worden. Als leidraad zouden ze de curriculumoverzichten van hogeschool Larenstein kunnen gebruiken.

2. Doorstroomvakken

Wat:

Op het Mbo moeten doorstroomvakken gegeven worden voor de basisvakken waar het eindniveau van de Mbo studenten onder het niveau ligt van de Havo scholieren. Voor nu betekent dit dat er doorstroomvakken gegeven moeten worden voor Nederlands, Engels, wiskunde en scheikunde. Vanaf schooljaar 2017-2018 zou dit, gezien de landelijke implementatie van eindniveaus, voor Nederlands, Engels en wiskunde niet meer nodig zijn.

Waarom:

Het Hbo onderwijs gaat ervanuit dat een Mbo niveau 4 opleiding dezelfde basiskennis heeft vergeleken met een Havo scholier, ze mogen immers beide in Hbo 1 instromen. Dit blijkt nu niet het geval te zijn.

Waaruit blijkt dat dit nodig is:

Er zijn een aantal onderdelen waaruit blijkt dat doorstroomvakken wenselijk zijn. Allereerst kwam er tijdens de vergelijking van de basisvakken op het Mbo en Havo onderwijs een verschil uit van eindniveau. Dit is niets nieuws, want er komt al landelijke implementatie aan om dit gelijk te trekken, maar dit duurt nog zeker 5 jaar voordat dit merkbaar wordt in het Hbo onderwijs. Verder gaven veruit de meeste studenten, Mbo docenten en Hbo docenten aan dat er extra ondersteuning moet worden aangeboden voor bovenstaande vakken.

Discussiepunt:

Uit de instroom en uitstroomcijfers blijkt dat Mbo studenten eerder hun diploma behalen dan Havisten tussen de jaren 2001 en 2007. Dit geeft aan dat we eigenlijk geen extra maatregelen hoeven te nemen voor Mbo studenten, maar wellicht eerder voor Havisten. Overigens ligt het rendement van Mbo studenten onder het gemiddelde rendement van het Agrarisch Hoger Onderwijs en zien we in diezelfde cijfers dat er ieder jaar minder Mbo studenten zijn die hun diploma behalen binnen 5 jaar.

Aanbevelingen:

De teamleider van Bos en natuurbeheer van Helicon en Aoc-Oost zouden er goed aan doen om de doorstroomvakken te herzien. Docenten Nederlands, Engels, wiskunde en scheikunde van zowel Mbo als Hbo moeten bij elkaar komen om niveaus en lesstof te bespreken. De opleidingsdirecteur van Larenstein en de Mbo scholen moeten tijd geven aan docenten om bovenstaande overleggen mogelijk te maken.

3. Doorstroomcursus

Wat:

Het aanbieden van een doorstroomcursus voor Mbo studenten die naar het Hbo willen.

Waarom:

Het niveau van basisvakken in het Mbo ligt nu lager dan dat van Havo scholieren. Deze zullen gelijk getrokken moeten worden en daar gaat veel tijd inzitten. Naast doorstroomvakken die zich hierop richten zal er nog meer aandacht aan besteed moeten worden wil je studenten een niveau omhoog brengen. Naast deze basisvakken worden er ook integratie en overzicht problemen vastgesteld bij Mbo studenten. Deze zaken moeten ook aan bod komen voordat een student aan een Hbo opleiding begint. Daarnaast moet er voor een Mbo student duidelijk worden gemaakt wat het Hbo niveau inhoudt, wat er van hem/haar verwacht wordt en of deze student dat in zich heeft en voldoende gemotiveerd is om het hele Hbo traject te doorlopen. Afhankelijk van de inrichting, zou een doorstroomcursus hier een goede rol in kunnen spelen.

Waaruit blijkt dat dit nodig is:

De meeste studenten geven in de enquêtes aan dat ze een cursus willen krijgen om achterstanden weg te werken en te kunnen wennen aan het Hbo niveau. Ook geven alle ondervraagde docenten, zowel Mbo als Hbo aan dat dit noodzakelijk is. Een aantal studenten geven aan dat de combinatie Mbo en Hbo cursus erg zwaar was. Ook 2 Mbo docenten geven dit aan. Een niet gefragmenteerde cursus met voldoende tijd geniet ook de voorkeur van alle ondervraagde Hbo docenten. Hieruit valt af te leiden dat een redelijk lange, fulltime cursus na afronding van het Mbo de voorkeur heeft boven een versplinterde vrijdagcursus tijdens het Mbo.

Discussiepunt:

Er is in 2008 gestart met de pilot het Groene Lyceum, een verkorte opleiding van 9 jaar voor Vmbo, Mbo en Hbo. Het aanbieden van een doorstroomcursus zonder toegang tot jaar 2 werkt tegen dit principe. Als deze pilot werkt en onze concurrenten krijgen veel meer Mbo studenten binnen omdat ze in een kortere tijd hun diploma kunnen halen, moet de opleiding dit goed in de gaten houden.

De opleidingsdirecteur van Bos en natuurbeheer Larenstein wil een doorstroomcursus op vrijdagen geven. Uit dit onderzoek blijkt juist dat zo'n vrijdagopzet minder positief zou werken i.v.m. de werkdruk vergeleken met een cursus na het Mbo. Een cursus als deze is niet te verplichten voor Mbo studenten, niveau 4 geeft direct toegang tot een Hbo opleiding zonder een aanvullende cursus.

Aanbevelingen:

De opleidingsdirecteur van Bos en natuurbeheer Larenstein zou er goed aan doen om in overleg te treden met de initiatiefnemers van het Groene Lyceum en deze pilotmethode goed in de gaten houden en evalueren.

De opleidingsdirecteur van Bos en natuurbeheer Larenstein zou er goed aan doen om in gesprek te gaan met Mbo studenten over de vrijdagopzet van de cursus als deze niet overtuigd is n.a.v. dit rapport.

De opleidingsdirecteur van Bos en natuurbeheer Larenstein zou er goed aan doen om vanuit zijn eigen team een coördinator aan te stellen voor een doorstroomcursus voor Mbo studenten. Deze cursus moet ontworpen worden met zowel input van Mbo als Hbo docenten, waarbij de resultaten uit dit onderzoek als leidraad meegenomen kunnen worden.

4. Extra ondersteuning tijdens Hbo

Wat:

Extra ondersteuning in de vorm van lessen en begeleiding voor Nederlands, Engels, wiskunde en scheikunde, die voor iedereen toegankelijk is.

Waarom:

Het niveau van basisvakken in het Mbo ligt nu lager dan dat van Havo scholieren. Deze zullen gelijk getrokken moeten worden en daar gaat veel tijd inzitten. Naast doorstroomvakken en de doorstroomcursus die zich hierop richten zal er nog meer aandacht aan besteed moeten worden wil je studenten een niveau (of meerdere niveaus) omhoog brengen. Ook zijn deze vakken toegankelijk voor alle andere vooropleidingen, er is een aanname dat bijvoorbeeld ook Havo scholieren hier goed van zouden kunnen profiteren.

Waaruit blijkt dat dit nodig is:

Bijna alle geënquêteerde studenten geven aan extra ondersteuning te willen hebben voor bovenstaande vakken. Ook alle docenten geven aan dat er extra ondersteuning nodig is.

Discussiepunt:

Het curriculum van de opleiding Bos en natuurbeheer zit al erg vol, hierdoor zou het kunnen voorkomen dat er opleiding specifieke vakken moeten verdwijnen, omdat de basisvakken extra tijd nodig hebben. Als je deze extra ondersteuning aanbiedt op vrijwillige basis is het maar de vraag of er veel studenten op af komen en of dit ook daadwerkelijk de studenten zijn die het hard nodig hebben.

Aanbevelingen:

Freek Rensen (1^e jaars periode inrichter) zou kunnen kijken of het mogelijk is dat er extra ondersteunende lessen worden ingeroosterd zonder dat dit ten koste gaat van het huidige programma.

Mogelijkheden zouden onderzocht moeten worden of bij onvoldoendes voor bijvoorbeeld een spelling/wiskunde/scheikunde/Engels/schrijfvaardigheid test extra lessen verplicht gemaakt kunnen worden om te volgen.

5. Niets extra's ondernemen voor de Mbo instroom

Wat:

Geen acties ondernemen betreft Mbo-Hbo doorstroming

Waarom:

Alle Mbo studenten hebben automatisch toegang tot het eerste jaar van het Hbo. Als het te moeilijk is voor ze, of het toch niets is vallen ze vanzelf uit. Het rendement van studenten met een Mbo vooropleiding ligt hoger dan het rendement van studenten met een Havo vooropleiding.

Waaruit blijkt dat er niets nodig is:

Alle geënquêteerde studenten gaven aan dat de overstap van het mbo naar het hbo goed verlopen is. Er is een bindend negatief studie advies, dus zodra een student niet kan voldoen aan de eisen van het eerste jaar moet deze toch al van school.

Discussiepunt:

Alle geënquêteerde studenten zitten nog op Larenstein. Er is geen contact gelegd met studenten die uitgevallen zijn in de schakelcursus of tijdens hun studie op Larenstein. Het rendement van de opleiding kan erg laag komen te liggen als er geen extra cursus/vakken worden aangeboden aan studenten die het moeilijk hebben. Ook zal het uitvalcijfer wellicht hoger komen te liggen. Beide punten kunnen ervaren worden als negatieve publiciteit en onwenselijk. Deze discussiepunten zullen verder besproken worden in het discussie hoofdstuk.

Aanbevelingen:

Er moet contact worden gelegd met studenten die eerder uitgevallen zijn en Mbo als vooropleiding hebben gehad.

3.2 Keuze inrichting doorstroming

Op 10 december 2012 is er tijdens een onderwijsontwikkeldag een middag nagedacht over de Mbo-Hbo doorstroming waarbij dit project als input diende. Doel van deze middag was om tot een weloverwogen besluit te komen wat er moet gaan gebeuren omtrent de mbo-hbo doorstroming. Na een korte quiz en de presentatie van de onderzoeksfase en de hierboven genoemde doorstroomvoorstellen is er een keuze gemaakt door het team. Hieraan is 1 doorstroomvoorstel toegevoegd door het team, namelijk om voorafgaand aan de opleiding een intakegesprek af te nemen met iedere Mbo student betreft motivatie, verwachtingen en doelen en daarnaast een testje af te nemen om te kijken of het basisniveau voldoende is.

In totaal zijn er 53 “stemmen” uitgebracht op de vijf doorstromingsvoorstellen. Hiervan zijn er 2 voor doorstroomvakken, 4 voor de doorstroomcursus, 8 voor niets extra's ondernemen, 9 voor een intake+test, 13 voor extra ondersteuning tijdens het Hbo en 17 voor samenwerking en afstemming tussen Mbo en Hbo docenten. Na deze stemming is gekozen om de twee meest gekozen voorstellen te kiezen. De opleiding Bos en natuurbeheer gaat zich vanaf 2013 dus richten op extra ondersteuning door middel van begeleiding en vakken tijdens het Hbo en richt zich op de samenwerking en afstemming tussen Mbo en Hbo docenten. In de eerste maanden van 2013 zal verder nagedacht worden over de precieze uitvoering van deze twee voorstellen, vanaf september 2013 wordt er gestart met de extra ondersteuning.

4. Discussie

Tijdens dit Mbo-Hbo project zijn er zowel over de ingezette methode als de gevonden resultaten discussies te voeren. Hieronder de belangrijkste aspecten.

4.1 Methode

Voornamelijk tijdens de onderzoeksfase zijn er keuzes en aannames gemaakt betreft de juiste methode. Allereerst is dit onderzoek afhankelijk van de cijfers die het onderwijsbureau van Larenstein aanlevert. De vraag die bij hen neergelegd is betreft een overzicht van alle in en uitstroom vanaf 2011 is moeilijk op te zoeken voor hen. Daarnaast blijkt dat er de nodige vraagtekens bij de aangeleverde cijfers gezet moeten worden. De cijfers die verkregen zijn van de schakelklascoördinator komen absoluut niet overeen met de instroomcijfers die verkregen zijn van het onderwijsbureau. Navraag hierover leert dat het onmogelijk is om precies te achterhalen welke cijfers kloppen en welke niet. Ook wijken de cijfers van 2007 zo sterk af met de jaren daarvoor dat de kanttekening geplaatst wordt of het gehele jaar 2012 wel in deze cijfers meegenomen zijn, waarschijnlijk zit de uitstroom van juni hier niet in verwerkt.

Daarnaast is er gedurende het onderzoek voor gekozen om met vragenlijsten te gaan werken voor de studenten in plaats van interviews. Dit komt voornamelijk omdat tijdens de interviewuren maar 4 studenten geweest zijn, waardoor er naar een andere methode gezocht moest worden. Bij het invullen van vragenlijsten gaat er het een en ander verloren zoals kunnen doorvragen op antwoorden en uitleg geven waar nodig. Toch is hiervoor gekozen om het aantal respondenten te verhogen

4.2 Resultaten

Het belangrijkste resultaat dat uit dit onderzoek is gekomen is toch wel dat studenten met een vooropleiding Havo het minder goed doen dan studenten met een Mbo vooropleiding. Hoe kan het dat het gevoel en/of de ervaring van (sommige) Hbo docenten is dat de Mbo'ers het slecht doen, maar dit toch niet uit de cijfers blijkt? Wellicht heeft dit iets te maken met de jaren die onderzocht konden worden. Vanwege de tijdsduur van opleiding zijn alleen cijfers tot en met 2007 bekend, terwijl ervaringen van docenten meestal recentelijk zijn. Wellicht wordt het instroomniveau van de Mbo'er wel lager met de jaren.

Naast dat het rendement van de Mbo instroom hoger ligt dan de Havo instroom, blijft het wel een feit dat het rendement zeer laag ligt. Hoe kan het dat het rendement zo'n stuk onder het gemiddelde ligt van het Agrarisch Hoger Onderwijs? Zeker in de laatste jaren lijkt het steeds slechter te worden. Een mogelijke verklaring hiervoor is dat er in 2003 bij de opleiding Bos en natuurbeheer gestart is met competentiegericht onderwijs en dat we daar in de laatste jaren ook steeds meer individuele kennistoetsing aan toevoegen. Het onderwijs op Larenstein kan dus flink strenger zijn geworden omdat de studenten nu één competentiegericht onderwijs krijgen, maar daarnaast ook individuele kennistoetsen moeten halen. Met dit in ons achterhoofd worden de antwoorden op de volgende vragen belangrijk: Waar ontstaat de meeste vertraging in het vierjarige traject? Is dit vooral vanwege een enkele toets die lang niet herkanst kan worden, of juist projecten? Hoe vaak moet er gebruik worden gemaakt van herkansingen, en zit hier verschil tussen het soort instroom (Mbo, Havo etc.)? Ligt het instroomniveau van de studenten in zijn algemeen lager? Het Centraal Planbureau schreef in 2011 het rapport "Nederlandse Onderwijs in Perspectief" waaruit blijkt dat het niveau van het onderwijs daalt, vooral op de basisschool. Is dat dan de verklaring voor het zakkende rendement? Daarnaast wordt door de docenten ook het "hoe te studeren" als valkuil genoemd. Het lijkt het of studenten van nu moeilijk hun studiezaken weten te plannen en hoe ze moeten leren voor de verschillende toetsen, iets wat voornamelijk bij studieloopbaanbegeleiding naar voren komt. Helpt het dan wellicht om juist daar in te investeren voor een hoger rendement?

Tijdens dit project is er een doorstromingsdag georganiseerd voor Mbo studenten die wellicht door willen studeren. Deze dag is uiteindelijk gecancelld vanwege het lage aantal aanmeldingen (1 voor de opleiding Bos- en natuurbeheer). Dit geeft wel te denken over de marketing van deze instroomgroep. Wellicht valt daar ook nog winst te behalen.

Literatuur

Centraal Plan Bureau, juni 2011. Nederlandse onderwijsprestaties in perspectief. Gevonden op:

<http://www.cpb.nl/publicatie/nederlandse-onderwijsprestaties-in-perspectief>

HBO-raad, 2009. Factsheet Feiten en Cijfers. Afgestudeerden en uitvallers in het Hoger beroepsonderwijs. Gevonden op:

<http://www.hbo-raad.nl/home/29/473>

Inspectie der Rijksfinanciën, april 2010. Rapport brede heroverwegingen - productiviteit onderwijs. Gevonden op:

<http://www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/rapporten/2010/04/01/samenvatting-6-productiviteit-onderwijs.html>

Referentiekaders taal en rekenen. http://www.taalenrekenen.nl/ref_niveaus_rekenen/uitwerkingen/uitgelegd/

Rijksoverheid, z.d. Van mbo doorstromen naar hbo. Gevonden op:

<http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/beroepsonderwijs/mbo/doorstromen-mbo-naar-hbo>

Bijlagen

- 1: Overzicht kennis & vaardigheden BNB Van Hall Larenstein
- 2: Overzicht competenties BNB Van Hall Larenstein.
- 3: Opleidingsgidsen BNB Helicon